

Jezdectvo u nás a v cizině.

MVDr. V. Moravec:

15 let voj. jezdeckého učiliště a jezdecký sport na Pardubsku.

Pod protektorátem p. ministra nár. obrany oslaví učiliště své jubileum 11. a 12. října t. r. Příležitostně této významné oslavy vzpomínáme dosavadní činnosti všech činitelů, zvláště se zaslouživších o ústav, o šíření voj. jezd. sportu doma i za hranicemi a o povznesení jezdeckého sportu civilního na Pardubsku.

Krátká doba, pokud se porovnává s víceletými jubilei, nikoliv s vykonanou prací, která přesahuje rozsah krátkého jubilea. Vynikající zásluhy v tak krátké době o mimořádné výsledky ve vybudování učiliště organizačně a výcvikově, o rozkvět vojenského jezdeckého umění na střešní výši doma i za hranicemi mají dosavadní velitelé učiliště, naši nejlepší důstojníci jezdeckta. Jak velké a úsilovné práce bylo třeba, vysvitne z krátkého přehledu vývoje učiliště, od základu a vlastními prostředky vybudovaného. Ústav nevznikl pro vojenské účely sportovní, nýbrž jako důležitá složka armády pro její potřeby, která si její zřízení vynutila.

Roku 1919 zřídilo min. nár. obrany „Ústřední ekv. školu jízdy“ v Pardubicích, o rok později zřízen „Ústřední jezdecký ústav“ v Hranicích a současně vzniká v Hodoníně „Čs. učit. škola ústř. jezd. ústavu“, kde byli školeni učitelé jízdy všech zbraní. Roku 1921 sloučilo min. nár. obrany oba poslední ústavy pod názvem „Učiliště pro jezdectvo“ se sídlem v Hodoníně, pod velením mjr. Falguiéra, jemuž byli přiděleni domácí důstojníci jako spolupracovníci. Tak byl položen první základ jezd. učilišti, jehož pilířem byli uvedení důstojníci. Rok 1924 je důležitým ve vývoji ústavu, neboť byly vyvoleny Pardubice za stálé stanoviště. Volba byla šťastná, ve středisku jezdeckého světa a obecně sportovní vyspělosti, v krajině pro jezd. sport s přirozenými podmínkami, anglickému parku podobnými. Roku 1925 přesídlil ústav do Pardubic, velitelem byl ustanoven pplk. francouzské mise Charles d'Epinaý, který velel učilišti od 24. března 1923 do 31. srpna 1926. Stáli učitelé byli vybráni důstojníci naší armády. Do této doby byly vybudovány pevné základy organizační, výcvikové, ustálena jednotná jezdecká doktrína francouzsko-československá, na kterémž základním vybudování mají členové franc. mise nezištný, nehynoucí podíl neocenitelné obětavosti pracovní, organizační, přátelské a kamarádké, čímž vtiskli ústavu trvalou a nesmazatelnou pečeť voj. jezd. učiliště, spolu s přidělenými důstojníky naší armády.

Roku 1926, po odchodu francouzských důstojníků z Pardubic, bylo svěřeno velení důstojníkům naší armády. Prvním velitelem byl od 1. září 1926 do 31. prosince 1930 plk. gšt. Jaroslav Eminger. Učitelský sbor byl sestaven z důstojníků vesměs zvučných jmen doma i za hranicemi. Úsilí velitele nespočívalo jen v udržení dosavadní úrovně ústavu, nýbrž v jejím povznesení na úroveň světovou. Právě za velení plk. gšt. Emingra pronikají českoslovenští jezdci za hranicemi a dobývají cizích kolbišť, z nichž nejvíce vynikal kpt. Rudolf Popler a vítěz Olympiády v Amsterdamu r. 1928 škpt. jezd. Fr. Ventura.

Počátkem roku 1931, po odchodu plk. gšt. Emingra, byl ustanoven velitelem plk. jezd. Vladimír Hobza, za něhož nabývá učiliště značného významu a rozkvětu rozšířením vojensko-odborné činnosti na široké základně, takže se učiliště stalo nositelkou jezdecké doktríny, jezdeckého výcviku, dostihového i klasického odvětví hipického sportu, výchovy důstojníků pro velitelské funkce taktických jednotek eskadron, učitelů jízdy a dostihových jezdců olympijského družstva domácího i zahraničního. Dále vychovává učiliště aspiranty jezdeckta, pomocného zdravotnictva a veterinářstva, jakožto budoucí dorost aktivního i záložního důstojnictva, frekventanty vyšší

podkovářské školy jako aktivní rotmistři-podkováře. Těmto různým druhům výcviku odpovídají různé školy a kursy, jichž celkové řízení je v rukou velitele učiliště, z čehož vyplývá důležitost a význam učiliště a velká zodpovědnost velitele.

Velitelství věnuje péči nejen voj. výchově, ale také rozšíření odborného vzdělání udržováním a doplňováním bohaté knihovny odborné domácí i cizojazyčné, pořádá kursy živých jazyků, poučné přednášky. Ve voj. záležitosti mají příslušníci učiliště k dispozici bohatou beletristickou knihovnu, jakož i možnost návštěvy filmových představení a levného osvěžení. Velitelství nezapomíná na stálé udržování tělesné zdatnosti příslušníků učiliště a zvláště pěstuje lehkou atletiku, šerm a tenis.

Vojenské jezdecké učiliště není toliko nositelem uvedené činnosti vojenské, ale také šířitelem, činným podporovatelem hippického sportu civilního v Pardubicích a okolí, ve středisku zvláštního zájmu a pochopení.

Při každé vzpomínce města Pardubic a zvláště příležitostně oslavy 15letí učiliště, vzbudí v nás představu města jezdeckého sportu světové slávy s obecněstvem sportovně vyspělým, s dostihovou drahou, řadící se hned po National Liverpool, s jezdeckou posádkou a jezdeckou společností „Východ. jezd. klubu“. Pardubice se honosí starou jezdeckou tradicí, jejíž 100leté jubileum je téměř přede dveřmi a takovou tradici jiné město u nás se pochlubiti nemůže.

Jezdecký sport v Pardubicích má svou jezdeckou tradici v dřívějších dobách, do nichž uvede čtenáře krátký nástin jeho vývoje. Roku 1842 založil kníže Fr. Lichtenstein, velitel „Červených husarů“, jezdecký „Lov na jelena“, lidově zvaný štvanice, a „Loveckou společnost“, která byla akciovou společností a jejíž členové se rekrutovali výhradně z řad vysoké šlechty rakouské, francouzské a ruské. V čele této společnosti byl nejvyšší vůdce honu, zvaný „master“. Bylo to postavení významné a nad jiné povýšené, které zaujímal nejdéle hr. Jindřich Larisch, od r. 1877 do r. 1913. Honební jízdy se konaly každoročně s velkou okázalostí, k nimž se sjížděla šlechta domácí i cizí, z níž nejvýznamnějším funkcionářem byl vévoda Nasavský, později velkovévoda lucemburský a r. 1874 nechyběl ani bývalý císařský dvůr rakouský s císařem a císařovnou, kteří dali slavnosti lesku a významu, ač v očích diváků byl hon pouhým sportem a týráním zvířete. Později za císařský dvůr se zúčastnil honů bývalý rakouský korunní princ Rudolf, princezna štěpánka a arcivévoda Ferdinand d'Este. Období honů trvalo dosti dlouhou dobu, od 1. října do vánoc, a hony nebyly řídka, neboť se jezdilo čtyřikrát týdně. K honu za živou plachou zvěří až do ustvání (v Anglii za liškou, v Německu za kancem), v rychlém tempu přes přírodní překážky jezdili účastníci na ušlechtilých koních arabských, od r. 1869 jen na plnokrevnících a konečně na vytrvalých koních loveckých za smečkou loveckých psů („barvírů“), kteří byli chováni v psinci barona Schustra a jeleni byli drženi v zahradě u Hubáček, později v oboře dvakačovické. Lovecké psy cvičil a vedl „hec mistr“, tehdy znám byl Charles Beck, a jemu k ruce byli dva pomocníci „viperiní“. Z loveckých psů se vyznamenala „Old-Baby“, která absolvovala od r. 1893 do r. 1908 celkem 23 honů a jen jednou při meetu u Bohdanče, když psi ztratili stopu, nevrátila se jako obyčejně po honu, nýbrž až za 8 dní do psince.

Po převratu pokusil se jezd. pluk 8 zavésti opět honební jízdy, což se teprve skvěle podařilo vojenskému jezd. učilišti po příchodu do Pardubic, zásluhou velitele učiliště plk. gšt. Jaroslava Emingera, obdařeného jemným taktem, korektností a organizační schopností, jakož i zájmem o jezdecké umění tím, že zařadil hony do pravidelného výcviku, organizoval a zavedl pravidelné pořádání honebních jízd pro širší jezdeckou společnost a oživil tak tradici honu. Po jeho odchodu byl to plk. jezd. Vladimír Hobza, který jako velitel a důstojník jezdeckého velkého formátu a jako prozíravý a vlivný předseda Vých. jezd. klubu v Pardubicích, současně neúnavně pracoval a pod-

poroval jezdecký sport civilní, pozvedl zájem a účast na honech na předválečnou výši četnou účastí čestných členů, důstojníků aktivních i záložních a členů Vých. jezd. klubu. Nynější kluby se vyznamenávají ušlechtilým jezdeckým sportem, kde smečka parforsních psů běží po stopě roztroušeného liščího trusu, nebo masa taženého po zemi za jezdcem a bez štvání plachého zvířete.

V hippickém sportu zaujímala dále čestné místo „Velká pardubická“, která se těší evropské slávě a kde se dosud konají nejtěžší dostihy. R. 1874 založil ji hr. Oktavian Kinský z Chlumce n. C. zřízením dostihové dráhy 6400 m dlouhé, která má 30 těžkých překážek, z nichž nejobávanější je Taxisův příkop.

Tehdy běželo 14 plnokrevníků, z nichž vítězem byl Fantôme pod Searem. Na Velkou pardubickou sjížděl se nejlepší jezdecký svět, vybraní jezdci a koně domácí i cizí. V den závodů přijížděli slavnostní hosté na parádních spřeženích z H. Městce, Slatiňan, Častolovic a Loučené, z nichž nejkrásnější bylo pětisprežení Oktaviána Kinského z Chlumce. Tato spřežení byla velmi imposantní a skýtala příjemnou podívanou na rozdíl od nynějších neživých autostrojů. Nejpočetnější z dostihových stájí byla stáj hr. Kinského na dráze, kde se proslavili skokan Granát a Cintra. Trenéři, většinou Angličané, trenovali od časného rána a večer besedovali na Veselce s nedočkavým obecnstvem pardubským. V městě byla slavnostní nálada, ruch a rokování o typech, sázkách, jako by každý jezdil na dostihové dráze.

Na Velké pardubické bylo velké napětí. Reditelstvo a funkcionáři očekávali předjíždějící jezdce, které doprovázel tehdejší starter Mr. Reynolds, který zahájil start mávnutím červeného praporku. Je ještě v dobré paměti pád hr. Kinského na Taxisově příkopě, kde přes něho celá skupina jezdců přejela. Jakoby zázrakem zachráněn, za posledním jezcem nasedl a doháněl přehající závodníky. Vzrušené obecnstvo, když rozpoznalo, že prvním vítězem není nikdo jiný než poslední jezdec od Taxisova příkopu, hr. Kinský, tu nadšení a ovace nemělo konce. Někdy se stalo jezdcí u poslední překážky osudným, když se ohlédl po soupeřích dozadu, opozdil se, což stačilo jezdcí za ním jen o hlavu neb krk koně jedoucimu, aby pobídkou koně předhonil prvního jezdce a zvítězil. Vítěz je zahrnut gratulacemi nejvyšších hodnostářů a odměněn dary. Velká pardubická byla dobojována na dráze, v diskusích trvá na večerních slavnostech a dojmy její se udržují v mysli mezi sportovním světem dlouho po dostizích.

Od prvních dob historie Velké pardubické mnoho se změnilo. Dostihová dráha je svědkem ještě novodobých závodů, v nichž živá síla koně je nahrazena mrtvým a hřmotným motocyklem, aby byla zkoušena technická vyspělost, která je příčinou, že se dnes klade větší požadavek na pohyblivost koně než dříve.

Doba dřívější slávy a významu jezdeckého světa minula, nikoliv tradice jezdeckého sportu, tón udržuje vojenské jezd. učiliště s Vých. jezd. klubem v čele se sportovně založeným obecnstvem pardubským, aby tak krásný a ušlechtilý jezdecký sport — dříve majetek šlechty — stal se nyní majetkem širší společnosti jezdecké v demokratickém státě.

Jubileum a slavnost 15letého trvání učiliště v posádce pardubské není jen slavností místní, města Pardubic, ani jen snad armádní, nýbrž celostátní slavností a je proto na nás všech občanech dobré vůle všemožně podpořit jubilejní slavnost, zejména hojnou účastí.
